

Tine Debeljak
ŽERJAVI NAD NAMI

Klin črnega broda –
kričeči trikot žerjavov –
reže sinjino jesenskega svoda
nad taboriščem
od severa na jug ...

O da sem jim drug!
Blesk na peruti
med letečim vriščem!
Veslo nebnega čolna
na valu k drugi poluti!

Visoko lete ptice –
z naših rodni streh štrki,
od doma ...
čez morje ...
za Ocean ...

Bagnoli, 20. X. 1947

O, ubežniki mi:

Mlaka neplovna!
Stoječ pristan,
zajet v mrežo žice!
Utopljeni brez splavov!
Školjke, prižete k skali mrki
ob razbitkih brodoloma!
Blatna sipina ...

...

Čez odprto nebo orje
brod žerjavov,

kriči
kot naša bolečina.

foto Tatjana Splichal

Andreja Ravnihar Megušar
Urška Florjančič

PASIJONSKA SEKCIJA KULTURNO - ZGODOVINSKEGA DRUŠTVA LONKA STARA LOKA

Na prvi (ustanovni) seji novo izvoljenih organov Kulturno-zgodovinskega društva Lonka Stara Loka za mandatno obdobje 2017-2020, smo 8. marca 2017 ustanovili *Pasijonsko sekcijo*, katere naloga je »negovanje in razvijanje izročila Škofjeloškega pasijona ter širjenje pasijonske zavesti med člani, krajani in tudi širše«, kot smo zapisali v sklepu o ustanovitvi nove sekcije društva. Vodi jo Andreja Ravnihar Megušar.

Pred tem smo na Zboru članov, ki je potekal v četrtek, 23. februarja 2017, potrdili novost med cilji in dejavnostmi našega društva, in sicer, da »društvo neguje in razvija izročilo Škofjeloškega pasijona in sodeluje pri njegovem uprizarjanju«. Naše društvo je zagotovo med redkimi, če ne prvo, ki ima med svojimi sekcijami tudi pasijonsko.

ZAKAJ PASIJONSKA SEKCIJA?

Stara Loka je zgodovinsko tesno povezana s pasijonom, kar smo izrazili že ob ustanovitvi našega društva, ko smo zapisali v naši preambuli:

»Na osnovi več kot tisoč let pričevanj o Stari Loki, cesarjeve darovnice iz leta 973, Lonke kot matice Škofje Loke, dediščine škofa Abrahama in njegovih Brižinskih spomenikov, prve omembe loških cerkva leta 1074 in prafare sv. Jurija, Andreja, Janeza, Jerneja in Martina iz Loke, nosilcev Škofjeloškega pasijona iz Stare Loke in okoliških vasi, Božičevih Memorabilia, zapuščine Starološkega gradu in Strahlove zbirke, miklavževanja in drugih znamenitosti, pobud in dejavnosti skupine Lonka od leta 1992, potrditve istovetnosti Stare Loke s ponovno postavitvijo krajevnih tabel leta 2009 in na podlagi Zakona o društvih (Uradni list RS, št. 64/2011 – uradno prečiščeno besedilo), ustanovni zbor Kulturno-zgodovinskega društva Lonka Stara Loka 29. januarja 2014 v prostorih Starološkega gradu za temeljni akt društva sprejema in razglasa naslednja Pravila Kulturno-zgodovinskega društva Lonka Stara Loka ...«

Prebivalci Stare Loke, okoliških naselij in krajev, kot tudi mnogi drugi zavedni Slovenci širom domovine in tudi izven naših meja, se iz spoštovanja do naše bogate in dragocene kulturno-zgodovinske dediščine in s pogledom, uprtim v prihodnje rodove, čutimo nagovorjene, da to dediščino skrbno negujemo, iz nje črpamo za

današnji čas in jo predajamo našim zanamcem. Na tem področju je veliko postoril že naš častni član društva Lonka Alojzij Pavel Florjančič, ki je zasnoval prvo slovensko serijsko publikacijo *Pasijonski doneski* (PD) in uredil vseh trinajst dosedanjih števil. Vsakoletni izid in predstavitev *Pasijonskih doneskov* prav gotovo sodi med osrednje medpasijonske dogodke v okviru *Dnevov Škofjeloškega pasijona*.

Prav tako že več let skupaj z župnijo Stara Loka prirejamo *Pasijonske večere v Stari Loki*, kot društvo pa smo aktivno sodelovali tudi pri zadnji uprizoritvi *Škofjeloškega pasijona* 2015. Da bi tem prizadevanjem dali še dodaten zagon in hkrati širili pasijonsko zavest med člani in krajani nasploh, smo se že večkrat pogovarjali o ustanovitvi posebne pasijonske sekcije društva, kar nam omogočajo Pravila društva. V društvu smo ocenili, da je čas za ustanovitev take sekcije, s katero bi tudi navzven izpričali svojo zavezanost pasijonu. Simbolen pomen ustanovitve naše pasijonske sekcije je bil v tem, da je bil istega dne, ko smo v društvu ustanovili pasijonsko sekcijo, Občini Škofja Loka uradno podeljen certifikat ob vpisu *Škofjeloškega pasijona* na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Čeprav smo o ustanovitvi pasijonske sekcije razmišljali že dlje časa, bi lahko rekli, da gre na simbolni ravni za enega prvih sadov vpisa *Škofjeloškega pasijona* na Unescov seznam.

SADOVI PASIJONSKE SEKCIJE

Glavna naloga pasijonske sekcije je negovanje in razvijanje izročila *Škofjeloškega pasijona* ter širjenje pasijonske zavesti med člani, krajani Stare Loke in širše. Nekateri naši pasijonski dogodki, npr. *Pasijonski večeri v Stari Loki* in soizdajanje *Pasijonskih doneskov*, že vrsto let oblikujejo vsebino *Dnevov Škofjeloškega pasijona*. Dosedanjim prizadevanjem za ohranjanje in krepitev pasijonske kondicije – kot je dogajanje v povezavi s pasijonsko tematiko v letih, ko ni uprizarjanja *Škofjeloškega pasijona*, poimenoval naš častni član Alojzij Pavel Florjančič – želimo dati še dodaten zagon in tudi navzven izpričati svojo zavezanost pasijonu.

Z ustanovitvijo pasijonske sekcije smo na nek način že začeli s pripravami na prihodnjo uprizoritev *Škofjeloškega pasijona* leta 2021. Tako smo v letu 2017 z našo pasijonsko sekcijo pripravili več dogodkov, od katerih sta dva potekala v okviru *Dnevov Škofjeloškega pasijona* 2017:

1. **Pasijonski večer 2017 v Stari Loki**, prostori Stare dekanije, 24. marec 2017. Na pasijonskem večeru smo prisluhnili izbrani poeziji Denise Levertov in glasbi za godalni trio Alfreda Šnitkeja. Dogodek je bil izveden v sklopu *Dnevov Škofjeloškega pasijona* 2017;

2. **Ogled postnih prtov na avstrijskem Koroškem**, 26. marec 2017;

3. **Pasijonski doneski 2017/12**, izdajata Muzejsko društvo Škofja Loka in Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka Stara Loka. Dobršen del *Pasijonskih doneskov*

2017 je bil posvečen vpisu *Škofjeloškega pasijona* na Unescov seznam, poleg tega smo tokratno publikacijo posvetili tudi desetletnici članstva v združenju Europassion ter fotografoma *Škofjeloškega pasijona*, pokojnima Tomažu Lundru in Petru Pokornu st. V Doneskih je bila objavljena celotna dokumentacija za Unesco, po besedah urednika nekakšen učbenik, po katerem se lahko zgledujejo drugi, ki želijo vpisati svojo dediščino na Unescov seznam. Predstavitveni dogodek ob izidu publikacije je potekal v Sokolskem domu, 31. marca 2017, v sklopu *Dnevov Škofjeloškega pasijona* 2017;

4. V sodelovanju s Pasijonskim vetrom organizacija **1. srečanja slovenskih pasijoncev v Kapucinskem samostanu**, 27. maj 2017;

5. Sodelovanje na **mednarodni konferenci Dediščina – naše bogastvo**, 15. julij 2017 v Železnikih. Alojzij Pavel Florjančič je pripravil predavanje z naslovom »Škofjeloški pasijon – od Selca do Unesca«. Prvi režiser *Škofjeloškega pasijona* 1999 pater Marjan Kokalj DJ prihaja iz župnije Selca. 1. decembra 2016 pa je bil na zasedanju Unesca v Adis Abebi *Škofjeloški pasijon* vpisan na Unescov reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

V letošnjem letu, 4. januarja 2018, smo v sodelovanju s Pasijonskim vetrom pripravili **2. srečanje slovenskih pasijoncev v Kapucinskem samostanu**. Tudi v letu 2018 tečejo priprave na več dogodkov, ki bodo izvedeni v okviru *Dnevov Škofjeloškega pasijona* 2018, in sicer:

- **Predstavitveni dogodek ob izidu Pasijonskih doneskov 2018/13**, ki bo potekal v petek, 9. marca 2018, v Sokolskem domu ob odprtju *Dnevov Škofjeloškega pasijona* 2018;
- **Pasijonski večer 2018 v Stari Loki**, v soboto, 17. marca 2018, v prostorih Stare dekanije v Stari Loki. Glasbeno – literarni večer bo posvečen duhovniku in prevajalcu Svetega pisma prof. Otmarju Črnilogarju;
- v sodelovanju s Pasijonskim vetrom **prvo gostovanje Ribniškega pasijona v Škofji Loki**. Ribniški pasijon je eden redkih pasijonov v Evropi, v katerem se v živo izvaja rock glasba, med katero je večina avtorske. Pasijon so prvič uprizorili leta 2007 na prostem za obzidjem Ribniškega gradu, od tedaj dalje pa ga uprizarjajo vsako leto. Leta 2015 so prvič gostovali izven domačega kraja. Prijatelji pasijona smo se povezali s pasijonci iz Ribnice, da bi ta edinstven dogodek približali Ločanom, prebivalcem Selške in Poljanske doline ter okoliških krajev. Občina Škofja Loka je ponudila prostor in bo sodelovala pri organizaciji dogodka. Dogodek bo potekal v okviru *Dnevov Škofjeloškega pasijona* 2018 v soboto, 14. aprila 2018, v športni dvorani na Trati. Pasijonski veter združuje pasijonce na slovenskem nivoju in tudi širše. Duhovni steber pasijonskega vetra so kapucini. Na povabilo Pasijonskega vetra bo od 2.- 4. aprila 2018 v Sloveniji gostovala delegacija iz Združenja Europassion.

NAŠ POGLED, NAŠE HREPENENJE

V nas gori želja in odločenost, da povečamo prepoznavnost Škofje Loke kot kulturnega in pasijonskega mesta. V naši Pasijonski sekciji želimo središče pasijonskega dogajanja umestiti na zemljevid evropskih pasijonov in ga znova predstaviti širši evropski javnosti s procesijo z več kot 900 nastopajočimi. Še preden je bila Evropa združena na ekonomski ravni, je vse evropske dežele že združevala kultura, umetnost, literatura, glasba. Zares, Evropejce združuje skupna kulturna dediščina, ki je plod večstoletne ustvarjalnosti, migracijskih tokov in izmenjav. Predsednik Združenja Europassion Josef Lang je v glavnem nagovoru na mednarodnem simpoziju Pasijoni v Evropi - Bogata dediščina za prihodnost (leta 2011 v Škofji Loki) pospremil z naslednjimi besedami: *»Enaka vera, enak ideal ... Europassion je združenje več kot osemdeset pasijonskih igralskih skupin iz petnajstih evropskih držav. Najvišji cilj je širjenje Kristusovega sporočila skozi uprizoritev pasijona. Z našimi pasijonskimi igrami želimo opozoriti na krščanske korenine Evrope in skupaj delovati za krščansko Evropo. Še posebej želimo posredovati naprej osrednjo sporočilo krščanstva: »Ljubite drug drugega.« S prijateljskimi odnosi želimo biti zgled in prispevati k razumevanju med ljudmi in narodi ter na ta način prispevati k miru«.*

Kot Pasijonska sekcija želimo slediti duhovnemu izročilu Pasijona, ga posredovati našim mladim, popeljati gledalca k duhovnemu, vsakomur posredovati krščansko izkušnjo. Kako pa bo gledalec dojemal uprizoritev, pa bo odvisno od njega – samo kot spektakel, turistični dogodek ali globoko, duhovno. Prav tako igralec.

Želimo sodelovati pri načrtovanju promocijskih aktivnosti tudi v letih, ko ni predvidenih uprizoritev, saj pasijon kot tak predstavlja pomemben vir za preučevanje splošne kulture tedanjega časa in je vir navdiha tudi za novodobne umetniške ustvarjalce. Samo na ta način bo pasijon res lahko ostal v zavesti domačinov, da ga bodo sprejeli za svojega, kar je bistvenega pomena tudi za razvoj turizma na pravih temeljih. To pa predstavlja ogrodje za uspešno načrtovanje turističnega razvoja Škofje Loke, ki bi temeljilo na blagovni znamki *Škofjeloškega pasijona*.

Ne bomo pa sodelovali in bomo dosledno opozarjali na nepravilno oz. negativno komercializacijo *Škofjeloškega pasijona* in njegove »ljubiteljske« interpretacije kot nesnovne kulturne dediščine.

Z našim vključevanjem in sodelovanjem v Pasijonskem vetru - Združenju pasijoncev v Sloveniji in v zamejstvu sledimo besedam Silve Velikonja:

»Po pasijonu življenje dobi drugačno izkušnjo in novo razsežnost. Če prej ne, se po njem zaveš, da si več od tega, kar si bil pred pasijonom. Tudi tistim, ki so šli na pot »za hec«, se je nekaj zgodilo, nekaj se jih je dotaknilo. In to je bilo dovolj, da razmišljajo drugače. Ta svet moramo spreminjati počasi, po korakih. Vsak dan toliko, kolikor zmoremo. Če to počnemo vsi, gresta Dobro in Ljubezen naprej. In to je tudi sporočilo pasijona.«

Agata Pavlovec

PRVI KORAKI V VLOGI KOORDINATORICE ŠKOFJELOŠKEGA PASIJONA

Od jeseni 2017 sem počasi začela dobivati neke zadolžitve v zvezi s Škofjeloškim pasijonom. Do decembra je bilo kar umirjeno. Brala sem Pasijonske doneške, iskala še drugo literaturo in delala osnutek za razstavo, ki naj bi potovala po mestih Združenja Douzelaških mest. Decembra pa se je začelo intenzivno obdobje.

Najprej se je bilo potrebno lotiti plakata za svetlobno vitrino v Loški hiši in promocijske zgibanke, s katero se bo predstavljala Škofjeloški pasijon na vseh turističnih sejmih doma in v tujini, pa tudi ob raznih drugih priložnostih. V pripravi je brošura, ki predstavlja digitalizirano Romualdovo pot po Škofji Loki, namenjena je obiskovalcem našega mesta, ki ne uporabljajo pametnih telefonov. Še en velik zalogaj so *Dnevi Škofjeloškega pasijona*, ki se bodo tako kot vedno odvijali v postnem in velikonočnem času, pa tudi še v aprilu po veliki noči. Pri organizaciji *Dnevov*

foto Tone Štamcar